عراق: سلاح «سرگرمی جمعی»

البته لحن این قطعنامه درست آن چیزی نبود که پاریس می‌خواست، ولی به‌هرحال شرط قطعنامه مبنی بر استفاده از زور نظر ژاک شیراک و دومینیک دو ویل‌پن را برای قطعنامهٔ دوم منتفی نمی‌کرد. واشنگتن پیشاپیش فهمیده بود که کل بازی بین دو پایتخت در جریان است. مسکو و پکن طرف پاریس را می‌گیرند که مخالف شدت عمل و طرفدار روش‌های بین‌المللی است. به گفتهٔ یکی از تجار نزدیک به ولادیمیر پوتین، به روس‌ها [از بابت منافع‌شان در عراق] «اطمینان» داده شده بود، ولی وابستگی مالی‌شان به صدام‌حسین که به‌هرحال قدرت مطلق بغداد است، آن‌ها را به راه‌حل مسالمت‌آمیز سوق می‌داد. دیگر کسی شک نداشت که اگر پاریس به یک توافق دلخواه برسد، مسکو هم پیروی خواهد کرد و پکن هم سد راه توافق نخواهد بود.

امریکا بیرون از شورای امنیت، مشکلات دیگری هم دارد: در اکتبر، یک هیئت از سرمایه‌گذاران ترک با مقامات دولت بوش ملاقات کردند و توضیح دادند که یک جنگ جدید با عراق حدود ۱۴/۱ میلیارد دلار در سال هزینه دارد و ترک‌ها از خود می‌پرسند که آیا در صورت بروز جنگ، امریکا قادر به جبران این ضرر هست یا نه...

ولی امریکا به‌رغم افزایش فوق‌العاده بودجهٔ دفاعی، در وضعی نیست که ثروتش را در دنیا پخش کند. طی دو سال گذشته، بورس بیش از ۷۰۰۰ میلیارد دلار از دست داده است! و این بالاترین میزان سقوط از زمان ریاست جمهوری هربرت هوور است. به‌قول یکی از اعضای حزب دموکرات امریکا، «عراق سلاح سرگرمی جمعی» شده است تا فکر امریکا را از مشکلات اساسی‌اش منحرف کند.

به نظر می‌رسد فرانسه قصد دارد در جبههٔ دیپلماتیک، جلوی بولدوزر امریکا را بگیرد. طی هفته‌های بعد، مذاکرات بی‌پایانی انجام می‌گیرد که در آن‌ها اروپا به نرم کردن تدریجی موضع امریکا موفق می‌شود. مثلاً نظر امریکا دربارهٔ پوشش نظامی حفاظت از بازرسان تسلیحاتی که در ماه سپتامبر طرح شد و پیشنهاد می‌کرد یک نیروی ۵۰ هزار نفری آماده برای حمله ایجاد شود تا در صورت عدم پذیرش عراق اقدام کند.

همان مقام مسئول در وزارت امور خارجه می‌گوید: «ما می‌دانستیم که این طرح

قابل اجرا نیست. اما می‌خواستیم در فرصتی مناسب از شر آن خلاص شویم و کنار گذاشتن آن برای اروپایی‌ها هم یک امتیاز به حساب آید...».

در ۲۴ اکتبر، به‌گفتهٔ رسمی امریکایی‌ها، «دیگر چیز زیادی برای مذاکره» باقی نمانده است. ولی فرانسه حاضر نیست اخطار امریکا مبتنی بر «عواقب وخیم» در صورت عدم رعایت قطعنامه را بپذیرد. از دید پاریس، این کلمهٔ رمزی برای آغاز جنگ است. به‌علاوه، کاخ سفید بر «نقض صریح» قطعنامه‌های پیشین از سوی عراق تأکید داشت که امکان توسل به زور در آینده را فراهم می‌کرد...

آنچه فرانسه و روسیه می‌خواهند این است که این حالت «خودکار بودن» اِعمال زور در صورت عدم رعایت قطعنامه کاملاً منتفی شود. این ایدهٔ پنهان در زیر یک عبارت کم‌اهمیت می‌توانست روند تاریخ را زیرورو کند.

روز ۲۲ اکتبر ۲۰۰۲، ویل پَن وزیر امور خارجهٔ فرانسه و همتای روسش، ایگور ایوان‌نف، اعلام می‌کنند که امریکا برای جلب حمایت این دو کشور باید همراهی بیشتری از خود نشان بدهد. «ما بازگشت بازرسان به‌بغداد و انهدام سلاح‌های کشتار جمعی را می‌خواهیم، نه تغییر حکومت عراق را. ما تنها در این چارچوب، حاضر به مذاکره در مورد قطعنامه هستیم. بنابراین پذیرش یک عبارت مبهم چراغ سبزی است به حملهٔ امریکا و مورد نظر نیست...».

بوش که از این رفت‌وآمد دیپلماتیک خسته به نظر می‌رسید، همان روز اعلام کرد که «سازمان ملل باید زود اقدام کند، والا یک باشگاه ساده برای بحث و مذاکره خواهد بود».

این مشت کوبیدن روی میز پس از انجام یک‌سری اظهارنظرهای آرام و مسالمت‌آمیز توسط مقامات دولت امریکا انجام گرفت. دو روز قبل، پاول و رایس گفته بودند که هدف اصلی امریکا فقط انهدام سلاح‌های کشتار جمعی صدام است، نه چیز دیگر. این گفته تقریباً در خط اروپا است. بوش نیز تعریف جدیدی از «تغییر رژیم» می‌دهد و می‌گوید اگر صدام‌حسین نظارت سازمان ملل را بپذیرد، آیا معنی‌اش این نیست که رژیم بغداد عوض شده است؟

به‌رغم همهٔ این کوشش‌ها، حالا نوبت اروپایی‌ها بود که خود را سازش‌ناپذیر نشان دهند. بوش که کلافه شده بود، «نقاب» سیاستمدارانه‌اش را برداشت: «اگر سازمان ملل نتواند تصمیم بگیرد، صدام خلع سلاح نخواهد شد و آن وقت ما به‌نام

صلح، ائتلافی را برای خلع سلاح او راه خواهیم انداخت!»

فردای آن روز مکزیک (عضو غیردائمی شورای امنیت) پادرمیانی می‌کند: «ایالات متحد موضع خود را به روسیه، فرانسه و مکزیک نزدیک می‌کند». پس واشنگتن تلاش‌های جدیدی را در پشت صحنه آغاز کرد. اما زمان می‌گذشت و کاسهٔ صبر بوش سر رفته بود: «سازمان ملل یک راه دارد: شما می‌توانید با نشان دادن قاطعیت از خود، صلح را حفظ کنید. شما می‌توانید یا سازمان ملل باشید یا انجمن ملل...»

بوش و پاول با اقناع ویسنته فوکس، رئیس جمهور مکزیک به حمایت از موضع امریکا، به این مهرهٔ جدید شطرنج سیاست امیدوار بودند. روابط بین دو رئیس‌جمهور که با هم به قدرت رسیده بودند، با حسن تفاهم آغاز شد. ولی بعد از ۱۱ سپتامبر، همهٔ برنامه‌های همکاری مشترک بین دو کشور بایگانی شد و مکزیک از درجهٔ اولویت برای بوش افتاد. از آن گذشته، فوکس شخصاً برای تعویق حکم اعدام یک زندانی مکزیکی در تگزاس، با بوش تماس گرفت و جواب رد شنید...

اما امروز این امریکا است که نیاز به مکزیک دارد، نه برعکس. ولی مانند بقیهٔ اعضای غیردائمی شورای امنیت، ابرقدرت اقتصادی و نظامی امریکا کافی است تا متحد پیدا کند.

مثل کلمبیا که قبلاً پشتیبانی‌اش را از موضع امریکا اعلام کرده بود. این کشورهای کوچک در موقعیتی بی‌نهایت آسیب‌پذیرتر از فرانسه، روسیه و چین هستند. این کشورها از هیچ حاشیهٔ امنیتی برخوردار نیستند و همواره سرنوشت یمن را به یاد دارند که در ۲۹ نوامبر ۱۹۹۰، تنها کشوری بود که علیه عملیات توفان صحرا رأی داد و امریکا بلافاصله بیش از ۷۰ میلیون دلار کمک مالی به این کشور را لغو کرد و هزاران کارگر یمنی بلافاصله از عربستان سعودی اخراج شدند.

بوش در بازگشت از مکزیک، اعلام کرد که به‌زودی تقاضای رأی‌گیری در شورای امنیت سازمان ملل را خواهد کرد تا مشخص شود که آیا امریکا از حد نصاب لازم برخوردار است یا نه. شیوه‌ای مؤثر برای ارعاب فرانسه، روسیه و چین: «اگر شما نمی‌خواهید از ما پیروی کنید، اگر قطعنامهٔ پیشنهادی ما را وتو کنید، شاید در برابر سازمان ملل پیروز باشید، ولی ما به‌هرحال به‌جنگ عراق خواهیم رفت و سازمان ملل بی‌اعتبار خواهد شد.»

این سر و صدای امریکا به نوعی توافق جمعی منجر شد. می‌توان آخرین اختلاف پیش‌آمده را این چنین خلاصه کرد: چه کسی تصمیم می‌گیرد که عراق همکاری نمی‌کند؟ پاسخ فرانسه «شورای امنیّت» است، ولی امریکا پاسخ دقیقی نمی‌دهد. پاریس هیچ چیز را در ابهام نمی‌گذارد تا مبادا کسی از آب گل‌آلود ماهی بگیرد...

توافق بر سر این مسئله در شرف دستیابی است: کالین پاول می‌گوید: «اگر روی این مسئله کار کنیم، هم نظر متحدان‌مان را تأمین کرده‌ایم و هم با نظر امریکا مخالفت نکرده‌ایم». دومین محل اختلاف بر سر مسئلهٔ «نقض آشکار» بود و حاکی از عدم همکاری عراق. این اختلاف به این صورت حل شد که فرانسه پذیرفت که منظور از «نقض آشکار»، «عدم رعایت قطعنامه‌های پیشین» است ولی تأکید می‌کند که صرفاً شورای امنیت اختیار دارد که تعیین کند آیا نقض آشکار جدیدی روی داده است یا نه.

اختلافات کم‌رنگ می‌شود و کار در آخر هفته از سرگرفته می‌شود. درحالی‌که هواپیماهای متحّدین روی پادگان‌های عراق، اعلاناتی می‌ریزند مبتنی بر این‌که «هر سربازی که به‌روی یک امریکایی شلیک کند با موشک‌های نیروی هوایی کشته خواهد شد» درحالی‌که رابطهٔ رامسفلد و تنت (رئیس سیا) خراب شده است و اولی دومی را متهم می‌کند که رابطهٔ صدام را با القاعده روشن ــ یا در واقع اختراع ــ نکرده است. همه‌چیز به خورد امریکایی‌ها می‌دهند: در یک نظرسنجی حیرت‌آور مجلهٔ تایم در سوم نوامبر معلوم می‌شود که سه‌چهارم امریکایی‌ها خیال می‌کنند که صدام‌حسین به القاعده کمک می‌کند و ۷۱ درصد عقیده دارند که رهبر عراق شخصاً در حملهٔ ۱۱ سپتامبر شرکت داشته است! به‌قول تایم «فرضیه‌ای که حتی بازها هم نمی‌توانند علناً بیان کنند»...

آیا او تصمیم خواهد گرفت به‌تنهایی عمل کند؟

دوشنبه ۴ نوامبر وزیر امور خارجهٔ مکزیک، پس از دو روز مذاکره اعلام می‌کند: «ما حس می‌کنیم به نوعی توافق رسیده‌ایم که برای جهان، سازمان ملل و مکزیک کاملاً مفید است...»

باز هم صدام‌حسین یکی از همان ترفندهایی را که در آن استاد شده است می‌زند، ولی کمی دیر شده است و هماهنگی شورای امنیت را به‌هم نمی‌زند. او به فرستادهٔ

آفریقای جنوبی می‌گوید: «عراق هر تصمیمی را که از جانب سازمان ملل و مطابق قوانین بین‌المللی باشد، می‌پذیرد». در مصاحبه‌ای تکرار می‌کند که عراق هیچ سلاح کشتار جمعی ندارد...

ولی شورای امنیت جای تردیدی باقی نمی‌گذارد. امریکایی‌ها گفتند که برای رأی‌گیری نهایی، طرح‌شان را چهارشنبه ارائه خواهند داد و تا آخر هفته جواب خواهند گرفت. امریکایی‌ها برای تصویب طرح‌شان باید ۹ رأی از ۱۵ رأی را کسب کنند و هیچ یک از اعضای دائمی شورای امنیت نیز آن را وتو نکند.

درحال حاضر تنها رأی سوریه مشخص نیست که رأی تنهای سوریه عملاً اهمیت چندانی ندارد. چند روز قبل، جزیرهٔ موریس سفیرش را از امریکا فراخوانده بود، چون «سفیر این تصوّر را ایجاد کرده بود که جزیرهٔ موریس به قطعنامهٔ امریکا رأی منفی خواهد داد». یادآوری می‌کنم که این کشور کوچک قرارداد کمک مالی با امریکا بسته است که آن را وامی‌دارد منافع امنیت ملی امریکا را به خطر نیندازد. ولی اوکراین در بند چنین الزاماتی نیست. در پنجم نوامبر می‌شنویم که گزارش انگلیس-امریکا در مورد فروش غیرقانونی اسلحه به عراق حاکی از این است که دلایل کی‌یف «قانع‌کننده نبوده است». محافظ شخصی رئیس‌جمهور اوکراین ــ قبل از این‌که محتاطانه به غرب پناهنده شود ــ مکالمات رئیس جمهور را برای معاملهٔ یک سیستم شناسایی هواپیما با سرعت بیش از ۵۰۰ مایل و هدف زمینی با سرعت بیش از ۳۷۰ مایل ضبط کرد. این سیستم از آن رو مرگ‌بارتر است که هیچ علامتی از خود ساطع نمی‌کند و قابل شناسایی نیست... روی نوار صدای رئیس‌جمهور را می‌شنویم که دستور انتقال دستگاه‌ها را از طریق اردن می‌دهد و از همکارانش می‌خواهد که اطمینان حاصل کنند که «اردنی‌ها دهان‌شان را می‌بندند» توصیه‌ای که بهتر بود خودش رعایت می‌کرد...

اما این اطلاعات هیچ اهمیتی برای امریکایی‌ها ندارد و حتی به‌نفع بازهاست تا احساس خطر از جانب بغداد را تشدید کنند.

روز جمعهٔ همان هفته، قطعنامه شامل نیمی از خواست‌های فرانسه و نیمی از خواست‌های امریکا و به‌رغم مخالفت سوریه که درخواست یک هفته فرصت برای مشورت با اعراب را داشت، به تصویب رسید.

این قطعنامهٔ بدون مخالف حاکی از پیروزی خط‌مشی یک‌جانبه‌گرایانه‌ای است

که از چند ماه قبل کاملاً محسوس بود. اما بعد چه خواهد شد؟ در زمانی که نگارش این کتاب به پایان رسید، ۷۰,۰۰۰ سرباز با سلاح‌های خارق‌العاده دور عراق را گرفته‌اند. پرونده‌ای که صدام‌حسین در مورد پیشرفت برنامه‌های شیمیایی، میکربی و هسته‌ای‌اش تنظیم کرده است مورد تحلیل کارشناسان سازمان ملل و نیز امریکایی‌ها قرار می‌گیرد و کوچک‌ترین ایرادی (خواسته یا ناخواسته) می‌تواند عواقب غیرقابل محاسبه‌ای داشته باشد.

جرج بوش به سازمان ملل نیاز داشت تا وقت کافی پیدا کند و همراهی و توافق متحدان و به‌خصوص امریکایی‌ها را به‌دست آورد. او امروز محبوبیتی فراوان و اکثریتی در کنگره به‌دست آورده است. اگر عراق از همکاری سر باز زند، آیا دوباره به‌سوی همین سازمان ملل برمی‌گردد؟ یا به‌تنهایی عمل می‌کند؟

بحران عراق علاوه بر خطر برپاکردن جنگی که عواقبش غیرقابل پیش‌بینی است، خطر دیگری هم دارد: این‌که امریکا خود را در مقام رهبر جهان، در رأس مأموریت‌های «تمدن‌ساز» دیگری از همین نوع قرار دهد، مأموریت‌هایی که با اعمال زور و به بهانه‌های سطحی و بدتر از همه با دورویی برای آینده‌ای بسیار کوتاه‌مدت برنامه‌ریزی شده است و در برابر امریکا، بقیهٔ ملل جهان نقش سیاهی لشکر را خواهند داشت...

روز ۲۱ دسامبر ۲۰۰۲، روزنامهٔ لوموند با این تیتر چاپ شد: «عراق یک قدم دیگر به‌سوی جنگ»

و این به‌دلیل بررسی پرونده‌ای است که بغداد عرضه کرد و امریکا رژیم صدام را متهم به نقض آشکار تعهداتش برای خلع‌سلاح کرد. به‌گفتهٔ کالین پاول چندین مورد کتمان و مخفی‌کاری در گزارش ۱۱ هزاربرگی عراق به‌چشم می‌خورد. جنگ هر لحظه نزدیک‌تر می‌شود.

کتابنامه

فصل اول

KOUWENHOUVEN John A., *Partners in banking*, Brown Brothers Harriman, Doubleday
LEVINSON Charles et LAURENT Eric, *Vodka Cola*, Editions Stock
SUTTON Antony C., *Wall Street and the rise of Hitler*, 76 Press California
TARPLEY Webster et G. CHAITKIN Anton, *George Bush, the unauthorized biography*, The Executive Intelligence Review
THYSSEN Fritz, *I paid Hitler*, Kennikat Press, 1972
WILES Rick, *American Freedom News*, septembre 2001

فصل دوم

BAMFORD James, *The Puzzle Palace*, Houghton Mifflin
BEATY Jonathan et GWYNNE S.C., *The Outlaw Bank*
BREWTON Pete, *The Mafia, CIA and George Bush*, S.P.I. Books
COLBY William, *Honorable Men*, Simon and Schuster
Harper's Magazine, CONASON Joe, *George W. Bush Success Story*, février 2000
HATFIELD James H., *Fortunate Son*, Saint Martin's Press, novembre 1999
LAURENT Eric, *La Puce et les Géants*, Fayard, préface de Fernand Braudel

MARCHETTY Victor et MARKS John, *La CIA et le Culte du renseignement*, Laffont
PERRY Mark, *Eclipse, the last days of the CIA*, Morrow
TARPLEY Webster et G. CHAITKIN Anton, *George Bush, the unauthorized biography*, The Executive Intelligence Review
WISE David, *Politics if lying*, Random House
USA Today, 29 octobre 1999
Intelligence News Letter, 3 mars 2000
Wall Street Journal, 27 et 28 septembre 2001
ABC News, 1er octobre 2001

فصل سوم

LAURENT Eric, *Tempête du désert*, Plon
THOMAS William, *Bringing War Home*, Earth Pulse Press Incorporated
TIMMERMAN Kenneth, *The Death Lobby : how West armed Irak*
Los Angeles Times, 13 février 1991
Los Angeles Times, FRANTZ Douglas et WAAS Murray, « Bush and aid to Irak », février 1992
Wall Street Journal, 3 octobre 1992
New York Times, SAFIRE William, 7 décembre 1992
Columbia Journalism Review, BAKER Russ W., mars-avril 1993
Wall Street Journal, 27 et 28 septembre 2001
New York Times, 18 août 2002
Green Left Weekly, DICKSON Norm, 30 août 2002

فصل چهارم

HATFIELD James H., *Fortunate Son*, Saint Martin's Press, novembre 1999
Harper's Magazine, CONASON Joe, « George W. Bush success story », février 2000
Harper's Magazine, PHILLIPS Kevin, 2000
sfgate.com, LAZARUS David
Dallas Morning News, 15 février 2000
The Nation, CORN David, 27 mars 2000
Judicial Watch, 3 mars 2001

New York Times, 5 mars 2001
Wall Street Journal, 19 et 20 septembre 2001
Wall Street Journal, 27 et 28 septembre 2001
Judicial Watch, KLAYMAN Larry, 28 septembre 2001
Hindustani Times, 28 septembre 2001
The Guardian, 31 octobre 2001
The Guardian, 7 novembre 2001
The Independant, NISS Jason, 13 janvier 2002
Washington Post, 29 mai 2002
Washington Post, MILBANK Dana, 6 septembre 2002

فصل پنجم

ABURISH Saïd K, *The House of Saud*, Bloomsbury, 1994
BAMFORD James, *Body of secrets*, Doubleday, 2001
New York Times, WAYNE Leslie, 5 mars 2001
New York Times, 9 octobre 2001
New York Times, MILLER Judith et GERTH Jeff, 13 octobre 2001
The New Yorker, HERSH Seymour M., 22 octobre 2001
Washington Post, DEYOUNG Karen, 6 novembre 2001
Newsweek, 19 novembre 2001
Washington Post, OTTAWAY David B. et KAISER Robert G., 18 janvier et 10 février 2002
Washington Post, 11 et 12 février 2002
New York Times, MILLER Judith, 25 mars 2002
Washington Post, 26 avril 2002
Washington Post, 1er août 2002
Associated Press, ABU-NASR Donna, 8 août 2002
CNN, 27 août 2002
AFP, 28 août 2002
Washington Post, MILBANK Dana et KESSLER Glenn, 28 août 2002
Newsweek, ISIKOFF Michael, 22 novembre 2002
New York Times, TYLER Patrick E., 26 novembre 2002
Wall Street Journal, SIMPSON Glenn R., 26 novembre 2002
MSNBC News, 27 novembre 2002

فصل ششم

Irak News, MYLROIE Laurie, 19 octobre 1998

Newsweek, 19 février 2001
Washington Post, 23 septembre 2001
Washington Post, 30 septembre 2001
New York Times, 6 octobre 2001
New York Times, MAX D.T., 7 octobre 2001
Washington Post, BARKEY Henri J., 9 décembre 2001
The San Diego Union-Tribune, 21 mars 2002
Washington Post, 26 avril 2002
Washington Post, WILLIAMS Daniel, 2 juin 2002
Washington Post, WOODWARD Bob, 16 juin 2002
Washington Post, 2 août 2002
The Economist, 3 août 2002
Washington Post, 9 août 2002
Le Monde, 10 août 2002
Time, 12 août 2002
Le Monde, JARREAU Patrick, 13 août 2002
The New Yorker, LEMANN, Nicolas, 16 septembre 2002
Miami Herald, 5 octobre 2002
Philadelphia Inquirer, 20 octobre 2002

نشر نی منتشر کرده است:

افغانستان و پنج سال سلطهٔ طالبان

وحید مژده

یک مشکل بزرگ در رابطه با طالبان این بود که اکثر وزرا، معاونین وزرا، و شخصیت‌های مهم آنان بصورت انفرادی از وضع موجود ناراضی بودند و به این نکته نیز اذعان داشتند که بسیاری از عملکردهای رهبری طالبان نیاز به تجدیدنظر دارد. به‌صورت انفرادی بسیاری از این افراد تندرو نبودند، ولی وقتی در شورا گردهم می‌آمدند، شخصیت دیگری می‌یافتند... در شورا مصلحت ملت و کشور در قدم اول اهمیت قرار نداشت، بلکه با مطرح‌شدن هر مسئله در شورا، سؤال اول این بود که اگر «مشر ملا صاحب» (ملا صاحب بزرگ) در این مجلس حاضر می‌بود، در این رابطه چگونه موقف می‌داشت. روح ملا عمر بر مجالس آنان حاکم بود.

صفحهٔ ۹۱ کتاب

فرماندهان نظامی طالبان فقط در برابر ملا محمدعمر مسئول بودند و حتی ملا محمد ربانی که اصولاً نفر دوم تحریک، بعد از ملا عمر بود نیز حق بازخواست از آنان را نداشت. فرماندهان نظامی در برابر امکانات مالی‌ای که دریافت می‌داشتند، به هیچ مرجعی حساب نمی‌دادند. طبیعی است که کسانی که چنین قدرت و صلاحیتی را مدیون جنگ بودند، هرگز نمی‌خواستند صلح در افغانستان برقرار گردد و هر حرکت در جهت صلح در قدم اول با مخالفت نظامیان مواجه می‌شد.

صفحهٔ ۹۸ـ۹۹ کتاب

«کتاب افغانستان و پنج سال سلطهٔ طالبان از وحید مژده تصویری درونی و دقیق از پنج سال حکومت طالبان ارائه داده است.

مطالعهٔ این کتاب نه‌تنها برای علاقه‌مندان به گذشته و آیندهٔ افغانستان که برای عبرت ملت‌ها و حکومت‌ها در جوامع بستهٔ دیگر نیز آموزنده است.»

محسن مخملباف

سیاست ● تاریخ سیاسی

نام کتاب	نویسنده/مترجم	قیمت (تومان)
از دنیای شهر تا شهر دنیا	سید محمد خاتمی	۱۴۰۰
اسرار کودتا (CIA)	حمید احمدی	۱۱۰۰
اسلام و دموکراسی	تیموتی سیسک / حسن بهرامپور، علی محدثی	۷۵۰
امنیت بین‌الملل	گروه نویسندگان / علیرضا طیب	۱۴۰۰
ایده‌های ژئوپولیتیک و واقعیت‌های ایرانی	پیروز مجتهدزاده	۲۵۰۰
برای تاریخ ● گفتگو با سعید حجاریان	عمادالدین باقی	۲۰۰۰
بنیادهای علم سیاست	عبدالرحمن عالم	۱۸۰۰
بهای آزادی (دفاعیات محسن کدیور در دادگاه ویژهٔ روحانیت)	زهرا رودی	۹۰۰
تضاد دولت و ملت (نظریهٔ تاریخ و سیاست در ایران)	محمدعلی همایون کاتوزیان / علیرضا طیب	۲۶۰۰
جامعه امن در گفتمان خاتمی	دکتر محمدرضا تاجیک	۱۲۵۰
جنبه‌های سیاسی زبانشناسی	فردریک جی نیومایر / اسماعیل فقیه	۷۵۰
چالش مذهب و مدرنیسم در ایران نیمهٔ اول قرن بیستم	مسعود کوهستانی‌نژاد	۳۲۰۰
حقیقت‌ها و مصلحت‌ها ● گفتگو با هاشمی رفسنجانی	مسعود سفیری	۱۰۰۰
حکومت ولایی	محسن کدیور	۲۲۰۰
تاریخ خاورمیانه (۲۰۰۰ سال تاریخ از ظهور مسیحیت تا امروز)	برنارد لوئیس / حسن کامشاد	۳۸۰۰
دیروز، امروز و فردای جنبش دانشجویی	مسعود سفیری	۱۰۰۰
سه پاسخ	مسعود سفیری	۷۰۰
سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران	روح‌ا... رمضانی / علیرضا طیب	۱۲۵۰
فرهنگ لغات و اصطلاحات سیاسی	مهدی نوروزی خیابانی	۲۰۰۰
کالبدشکافی خشونت	مسعود سفیری	۱۱۰۰
کنترل فرهنگ	ادوارد برمن / دکتر حمید الیاسی	۹۰۰
مقدمات سیاست	استیون تانسی / هرمز همایون‌پور	۲۵۰۰
نظارت بر انتخابات (بحثی حقوقی پیرامون نظارت استصوابی و قانون انتخابات)	امیرحسین علینقی	۶۵۰
نظریه‌های دولت	اندرو وینسنت / حسین بشیریه	۲۰۰۰
نظریه‌های دولت در فقه شیعه	محسن کدیور	۹۵۰

جامعه‌شناسی ● مردم‌شناسی ● روانشناسی اجتماعی

یونگ و سیاست	ولودیمیر والتر اوداینیک / علیرضا طیب	۱۱۰۰

نام‌کتاب	نویسنده/مترجم	قیمت (تومان)
آرمانشهر (در اندیشهٔ ایرانی)	حجت‌الله اصیل	۱۵۰۰
آینده کار	جیمز رابرتسون / مهدی الوانی، حسن دانایی	۱۳۰۰
استدلال آماری در جامعه‌شناسی	مولر، شوسلر، کوستنر / هوشنگ نایبی	۳۰۰۰
افکار عمومی	ژودیت لازار / مرتضی کُتبی	۱۴۵۰
اندیشه‌های بنیادی در جامعه‌شناسی	پیتر کیویستو / منوچهر صبوری کاشانی	۱۲۵۰
انسان و ادیان	میشل مالرب / مهران توکلی	۳۰۰۰
بنیادهای نظریهٔ اجتماعی	جیمز کلمن / منوچهر صبوری	۱۷۵۰
پیمایش در تحقیقات اجتماعی	دی. ای. د واس / هوشنگ نایبی	۲۰۰۰
تاریخ اندیشه و نظریه‌های انسان‌شناسی	ناصر فکوهی	۳۲۰۰
تغییرات اجتماعی	گی روشه / منصور وثوقی	۱۲۰۰
جامعه‌شناسی	آنتونی گیدنز / منوچهر صبوری	۴۸۰۰
جامعه‌شناسی خودکامگی	علی رضاقلی	۱۶۰۰
جامعه‌شناسی سیاسی	حسین بشیریه	۲۰۰۰
جامعه‌شناسی زنان	پاملا آبوت، کلر والاس / منیژه نجم عراقی	۲۴۰۰
جامعه‌شناسی نخبه‌کشی	علی رضاقلی	۱۲۵۰
جامعه‌های انسانی	پاتریک نولان، گرهارد لنسکی / ناصر موفقیان	۳۵۰۰
جای پای زروان (خدای بخت و تقدیر)	هوشنگ دولت‌آبادی	۹۰۰
درآمدی بر انسان‌شناسی	کلود ریویر / ناصر فکوهی	۱۷۰۰
درآمدی بر روان‌شناسی اجتماعی	کلود تاپیا / مرتضی کتبی	۱۵۰۰
دنیای ۲۰۰۰ (سیاست، اقتصاد و فرهنگ در قرن بیست‌ویکم)	جان نیزبیت، پاتریشیا آبردین / ناصر موفقیان	۲۰۰۰
ده پرسش از دیدگاه جامعه‌شناسی	ژوئل شارون / منوچهر صبوری	۲۰۰۰
راهنمای سنجش و تحقیقات اجتماعی	دلبرت میلر / هوشنگ نایبی	۴۵۰۰
سرمایه‌داری و حیات مادی	فرنان برودل / بهزاد باشی	۲۰۰۰
سرمایه‌داری و آزادی	میلتون فریدمن / غلامرضا رشیدی	۱۶۰۰
سیاست، جامعه‌شناسی و نظریهٔ اجتماعی	آنتونی گیدنز / منوچهر صبوری	۱۸۰۰
عقل سلیم علم	جیکوب برونوسکی / کامبیز عزیزی	۷۵۰
فرهنگ شرق و غرب (تحلیل تاریخ از دیدگاه روانشناسی)	مرتضی رهبانی	۱۲۵۰
قومیت و قوم‌گرایی در ایران	حمید احمدی	۲۲۰۰

نام‌کتاب	نویسنده/مترجم	قیمت (تومان)
قدرت، دانش و مشروعیت در اسلام	داود فیرحی	۲۵۰۰
قوم‌شناسی سیاسی	رولان برتون / ناصر فکوهی	۱۶۰۰
کاوش در جامعه‌شناسی روانی	ملن شوشا / دکتر مرتضی کتبی	۱۸۰۰
کشاورزی، فقر و اصلاحات ارضی در ایران	محمدرضا عمید / امین امینی‌نژاد	۱۸۰۰
گفتمان و جامعه	حمید عضدانلو	۱۵۰۰
محکومان (مبارزات طبقاتی در شوروی ۱۹۳۰ـ۱۹۴۱)	شارل بتلهایم / ناصر فکوهی	۲۶۰۰
حاکمان (مبارزات طبقاتی در شوروی ۱۹۳۰ـ۱۹۴۱)	شارل بتلهایم / ناصر فکوهی	۲۸۰۰
سال‌های گورباچف («انقلاب سوم» یا پرسترویکا)	شارل بتلهایم / ناصر فکوهی	۱۸۰۰
مقدمات جامعه‌شناسی	مارتین البرو / منوچهر صبوری	۱۱۰۰
مقدمه‌ای بر آمار در علوم اجتماعی	نورمن کورتز / حبیب‌الله تیموری	۲۵۰۰
مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی روستایی	جی. بی. چیتامبار / مصطفی ازکیا، احمد حجاران	۱۲۵۰
مکتب فرانکفورت	تام باتامور / حسینعلی نوذری	۸۰۰
نظریه‌های بنیادی جامعه‌شناختی	لوئیس کوزر، برنارد روزنبرگ / فرهنگ ارشاد	۳۰۰۰

تاریخ ● سفرنامه ● خاطرات

آن سوی اتهام (۱) (خاطرات عباس امیرانتظام شهریور ۵۷ تا خرداد ۶۰)	عباس امیرانتظام	۲۲۵۰
آن سوی اتهام (۲) (محاکمه و دفاعیات عباس امیرانتظام در دادگاه انقلاب)	عباس امیرانتظام	۲۷۵۰
اسناد امیرمؤید سوادکوهی	محمد ترکمان	۲۰۰۰
از موسیقی تا سکوت (استادان موسیقی ایران)	محمدجواد کسائی	۱۲۵۰
القاب رجال دورهٔ قاجاریه	کریم سلیمانی	۱۸۰۰
ایران بین دو انقلاب	یرواند آبراهامیان / احمد گل‌محمدی، محمدابراهیم فتاحی	۳۶۰۰
بازار قیصریهٔ لار	محمدحسن ضیاء توانا	۱۰۰۰
بر فراز خلیج فارس (خاطرات محسن نجات‌حسینی عضو سابق سازمان مجاهدین خلق ایران)	محسن نجات‌حسینی	۲۲۰۰
خاطرات سفر ایران	کنت ژولین دو روششوار / مهران توکلی	۹۵۰
دانشمندان و هنرمندان	پرویز شهریاری	۱۵۰۰
در فاصلهٔ دو نقطه (خاطرات ایران درّودی)	ایران درّودی	۲۵۰۰
دوازده روز (در کوهساران بختیاری)	ویتاسکویل وست / مهران توکلی	۹۵۰
رساله‌های میرزاملکم‌خان ناظم‌الدوله	حجت‌الله اصیل	۳۴۰۰